

Stockholm
den 13 maj 2022

Justitiedepartementet

ju.remissvar@regeringskansliet.se
juL5@regeringskansliet.se

Betänkandet (SOU 2022:2) ”En skärpt syn på brott mot journalister och utövare av vissa samhällsnyttiga funktioner”

Diarienummer: Ju2022/00396

Tidningsutgivarna (TU) har getts tillfälle att yttra sig över rubricerat betänkande. TU begränsar sitt yttrande till kapitel 7 om ”Ett förstärkt straffrättsligt skydd för dem som bedriver nyhetsförmedling eller annan journalistik”.

Sammanfattning

- TU tillstyrker utredningens bedömning att ett starkare straffrättsligt skydd behövs för dem som yrkesmässigt bedriver nyhetsförmedling eller annan journalistik eller närstående till sådana personer.
- TU tillstyrker förslaget om en ny straffskärpningsgrund, men betonar att effekterna av straffbestämmelsen måste följas upp.
- TU framhåller att avgränsningen av den personkrets som omfattas av skydd enligt straffbestämmelsen inte får göras alltför snäv.

Bakgrund och behov

Utredningen har enligt sina direktiv haft att ta ställning till om det behövs ett förstärkt straffrättsligt skydd för brott mot någon som utövar sin yttrandefrihet, särskilt inom ramen för yrkesmässigt bedriven nyhetsförmedling eller annan journalistisk verksamhet. Bakgrunden är de olika undersökningar och mätningar som gjorts om utsatthet i flera omgångar de senaste åren och som visar att vissa journalister utsätts i hög omfattning och att det fått till konsekvens att man ibland avstått från att rapportera eller anpassat sin rapportering. Bland de hotade journalisterna har en av fem enligt JMG-rapporten (2019) till och med funderat på att sluta.

Enligt TU:s mening är det ett allvarligt samhällsproblem med hot och hat som riktas mot dem som bidrar till, deltar i och medverkar i det offentliga

samtalet. Det är därför angeläget att markera att samhället ser allvarligt på brottslighet som hotar den fria åsiktsbildningen och ytterst det demokratiska styrelseskicket.

Mot den bakgrunden tillstyrker TU utredningens bedömning att ett starkare straffrättsligt skydd behövs för dem som yrkesmässigt bedriver nyhetsförmedling eller annan journalistik. TU noterar också att utredningen är helt enig.

En ny straffskärpningsgrund eller en särskild straffbestämmelse?

Utredningen har övervägt såväl en särskild straffbestämmelse som att införa en ny straffskärpningsgrund i brottsbalken (29 kap 2 §) enligt vilken det vid bestämmande av straff ska anses försvårande att den brottsliga gärningen begåtts mot en person på grund av att denne eller någon närstående yrkesmässigt bedrivit nyhetsförmedling eller annan journalistik.

Utredningens slutsats, efter att ha redovisat skälen för och emot, är att föreslå en ny straffskärpningsgrund.

Det finns givetvis goda skäl för en särskild straffbestämmelse. Den skulle, som utredningen konstaterar, ha ett stort symbolvärde och troligen leda till en högre anmälningsbenägenhet. Den har dock samtidigt en begränsad räckvidd, t ex skulle det krävas en grundlagsändring för att den skulle omfatta hot som begås i grundlagsskyddade medier.

Det finns också systematiska skäl som i stället talar för en ny straffskärpningsgrund. Det skulle innebära att samma princip kommer att tillämpas som gäller för hot mot förtroendevalda och deras närstående.

Sammantaget tillstyrker TU därför utredningens förslag. TU vill dock understryka att det är angeläget att noga följa upp resultatet av den föreslagna straffskärpningsgrunden och, om den inte ger tillräcklig effekt, vara beredd att på nytt pröva frågan om en särskild straffbestämmelse.

Vad gäller frågan om vilka som ska omfattas av den särskilda straffskärpningsgrunden, d v s den som ”yrkesmässigt bedrivit nyhetsförmedling eller annan journalistik” eller någon närstående till en

sådan person, har TU förståelse för att en avgränsning måste göras. TU vill dock framhålla att avgränsningen inte får göras alltför snäv.

I betänkandet hänvisas till 1 § i lagen (2007:979) om åtgärder för att förhindra vissa särskilt allvarliga brott, där samma uttryck återfinns och där det i författningskommentaren anges att vad som avses framför allt är den som är verksam vid massmedieföretag eller som på frilansbasis utför uppdrag åt sådana företag.

Enligt TU:s mening är det viktigt att uttrycket inte uppfattas som uttömmande. Frilansare, debattartikelförfattare och andra som använder sin yttrandefrihet och driver opinion hos ett massmedieföretag har inte alltid ett direkt uppdrag från företaget, men det är för den fria åsiktsbildningen nog så angeläget att även dessa omfattas av skyddsintresset. Detta bör klargöras i det fortsatta lagstiftningsarbetet.

Tidningsutgivarna (TU)

Johan Taubert, VD